

PROIECT
PRIVIND EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR SPECIFICE
FUNCȚIEI DE VICEPREȘEDINTE
AL ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Candidat
Judecător MARIANA CONSTANTINESCU

MAI 2023

CUPRINS

CAPITOLUL I: Prezentarea generală a Înaltei Curți de Casație și Justiție	3
CAPITOLUL II: Rolul și atribuțiile vicepreședintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție	12
CAPITOLUL III: Obiective propuse pentru exercitarea atribuțiilor specifice vicepreședintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție	15
1. Unificarea practicii judiciare și consolidarea rolului instanței supreme în interpretarea și aplicarea unitară a legii	15
2. Menținerea standardelor de calitate a pregătirii profesionale	19
3. Îmbunătățirea calității actului de justiție	20
4. Consolidarea capacității instituționale a Înaltei Curți de Casație și Justiție	22
5. Asigurarea transparenței activității judiciare și întărirea comunicării	25
CAPITOLUL IV: Compatibilitatea planului managerial cu cel al Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție	27

CAPITOLUL I. PREZENTAREA GENERALĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța aflată la vârful sistemului judiciar românesc și are principalul rol în exercitarea puterii judecătorești în România.

În cadrul ordinii constituționale, potrivit dispozițiilor art.126 din Constituția României, Înaltei Curți de Casație și Justiție îi revine un rol fundamental în înfăptuirea actului de justiție, în dubla sa funcțiune, de instanță supremă în ierarhia instanțelor judecătorești și de instanță investită cu unificarea practicii judiciare.

În exercitarea funcției constituționale de înfăptuire a justiției, ca instanță judecătorească, Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în patru secții și Secțiile Unite, cu competențe proprii. De asemenea, funcțiunea judiciară a Înaltei Curți de Casație și Justiție este exercitată și de completurile de 5 judecători, formațiuni specifice instanței supreme.

Funcțiunea de unificare a practicii judiciare este realizată prin intermediul a două formațiuni de judecată specifice: Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în compunerea cărora participă toți judecătorii instanței, desemnați prin tragere la sorți, pentru fiecare dosar în parte.

Potrivit dispozițiilor art.21 alin.2 din Legea nr.304/2022¹ privind organizarea judiciară, Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții –Secția I civilă, Secția a II-a civilă, Secția penală, Secția de contencios administrativ și fiscal și Secțiile Unite, cu competențe proprii.

Competența materială a secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție este reglementată în termeni generali, de dispozițiile art.23-27 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

Astfel, *secțiile non penale*, potrivit dispozițiilor din legea de organizare judiciară, judecă²: recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege; recursurile declarate împotriva hotărârilor definitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecătii a fost întrerupt în fața curților de apel; recursurile formulate împotriva hotărârilor prin care un alt complet al

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1104 din 16 noiembrie 2022.

² Art. 23 și art. 25 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

aceleiași secții a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate; cererile de strămutare, conflictele de competență și orice alte cereri prevăzute de lege.

Repartizarea cauzelor între cele două secții civile ale instanței supreme se realizează în baza hotărârilor Colegiului de Conducere³ prin care s-a stabilit ca, începând cu data de 1 octombrie 2018, Secției I civilă să îi revină litigiile în materie civilă, proprietate intelectuală, minori și familie, iar Secției a II-a civilă să îi revină litigiile cu profesioniștii, litigiile în materie de faliment, asigurări sociale, litigii de muncă, de drept marital și fluvial și litigiile privind insolvența persoane fizice.

La nivelul celor două secții civile, în anul 2022, au funcționat, în baza hotărârilor Colegiului de Conducere⁴, câte 7 completuri de judecată în compunere de trei judecători.

Competența materială a Secției de contencios administrativ și fiscal este reglementată, pe lângă dispozițiile legii de organizare judiciară, de legea cadru, respectiv Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, precum și de o serie de alte acte normative care prevăd expres competența secției de contencios administrativ în diverse materii, fie ca instanță de recurs, fie ca instanță de fond.

În anul 2022, potrivit Hotărârilor Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.149 și nr. 150 din 24 noiembrie 2021, în cadrul Secției de contencios administrativ și fiscal au funcționat 10 completuri de judecată în compunere de trei judecători.

Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit legii de organizare judiciară, judecă⁵: în primă instanță, procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție⁶; apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel și de Curtea Militară de Apel; contestațiile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de curțile de apel, de Curtea Militară de Apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție; apelurile declarate împotriva

³ Hotărârea Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 99 din 20 septembrie 2018 menținută prin Hotărârea nr. 258 din 19 decembrie 2019, respectiv Hotărârea nr. 191 din 15 decembrie 2019.

⁴ Hotărârile Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.147 și nr.148 din 24 noiembrie 2021

⁵ Art. 24 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

⁶ Conform art.40 din Codul de procedură penală, în materie penală, competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție vizează judecarea infracțiunilor de înaltă trădare, infracțiunilor săvârșite de senatori, deputați și membrii României în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale a României, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și judecarea infracțiunilor de terorism, conform art. 40 din Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului.

hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nicio altă cale, iar cursul judecății a fost întrerupt în fața curților de apel; recursurile în casație împotriva hotărârilor definitive, în condițiile prevăzute de lege; sesizările în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei probleme de drept. De asemenea, soluționează conflictele de competență în cazurile în care este instanța superioară comună instanțelor aflate în conflict, cererile de strămutare de la curtea de apel competentă la o altă curte de apel, alte cauze anume prevăzute de lege.

În cadrul Secției penale au funcționat, în anul 2022, potrivit Hotărârii Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.171 din 24 noiembrie 2021, 8 completuri de judecată în compunere de 3 judecători, 24 de completuri în compunere de 2 judecători, 23 completuri de judecător de drepturi și libertăți.

În *Secțiile Unite*, Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie pentru: soluționarea sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți⁷; sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare⁸; stabilirea, la sfârșitul fiecărui an, a cazurilor în care este necesară îmbunătățirea legislației și comunicarea acestora ministrului justiției, precum și celor două Camere ale Parlamentului⁹.

Important de menționat faptul că Secțiile Unite reprezintă atât o formațiune judiciară, care se constituie din toți judecătorii în funcție ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și un compartiment în structura Înaltei Curți, din care face parte personalul de specialitate (magistrați-asistenți, grefieri, etc.) care asigură îndeplinirea activităților administrativ-judiciare specifice Secțiilor Unite, ca formațiune de judecată, Completului pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și completurilor de 5 judecători.

Organizarea, funcționarea și competența *completurilor de 5 judecători* sunt reglementate de art. 21 alin.3 și art. 26 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară. Potrivit legii de organizare judiciară, completurile de 5 judecători judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție; recursurile în casație împotriva hotărârilor pronunțate în apel de completurile de 5 judecători după admiterea în principiu, contestațiile împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecății de primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți; cauzele în materie disciplinară

⁷ Art.27 lit.a din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

⁸ Art.27 lit.b din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

⁹ Art.29 alin.1 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

potrivit legii; recursurile împotriva hotărârilor de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale pronunțate de Secția penală, când judecă în primă instanță sau de un alt complet de 5 judecători.

În anul 2023, potrivit Hotărârii Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 164 din 21 decembrie 2022, au fost constituite două completuri de 5 judecători în materie penală și două completuri de 5 judecători în alte materii decât cea penală, compuse din judecători desemnați prin tragere la sorți, în ședință publică, la începutul anului, în acord cu dispozițiile art. 36 alin.4 din Legea nr. 304/2022.

În afara secțiilor și a formațiunilor de judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție beneficiază de un *aparat administrativ propriu*, reglementat în cuprinsul dispozițiilor art. 20 alin.5 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară. În raport de noile responsabilități reglementate prin noua lege de organizare judiciară, născute din preluarea bugetului instanțelor judecătorești aprobat pentru cheltuielile de personal și pentru alte categorii de cheltuieli intrinsec legate de acestea, precum și a carierei magistraților asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin noul Regulament de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție¹⁰ s-a reglementat o nouă structură a compartimentelor de suport existente, au fost înființate compartimente noi și au fost regândite atribuțiile acestora, astfel cum rezultă din cuprinsul Capitolului XIV din noul Regulament, respectiv:

-*Cancelaria*¹¹ în structura căreia funcționează: cabinetele președintelui, vicepreședinților și prim-magistratului-asistent al Înaltei Curți de Casație și Justiție și Compartimentul de relații internaționale și protocol. Cancelaria este condusă de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar personalul din cadrul acesteia este subordonat președintelui, vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție și este coordonat de prim - magistratul – asistent;

-*Direcția legislație, jurisprudență și contencios*¹², din a cărei structură fac parte următoarele compartimente: Serviciul legislație, studii și documentare; Serviciul pentru studiul și unificarea jurisprudenței; Serviciul contencios. Direcția funcționează în subordinea președintelui și în coordonarea unuia dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-*Serviciul informatică și statistică judiciară*¹³ funcționează în subordinea președintelui și în coordonarea prim magistratului-asistent și este condus de un informatician;

-*Direcția resurse umane și organizare*¹⁴ compartiment nou înființat – funcționează în subordinea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție;

¹⁰ Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 274 din 3 aprilie 2023.

¹¹ Art.113-118 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹² Art. 119-127 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹³ Art. 128-129 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

-*Departamentul economico-financiar și administrativ*¹⁵, din a cărei structură fac parte: Serviciul financiar-contabil, Serviciul buget, Serviciul salarizare și Serviciul administrativ. Departamentul funcționează în subordinea președintelui și este coordonat de unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-*Biroul de informare și relații publice*¹⁶ este condus de un judecător care are și calitatea de purtător de cuvânt și funcționează în subordinea unuia dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-*Serviciul de audit public intern*¹⁷ funcționează în subordinea directă a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, exercitând o funcție distinctă și independentă de activitățile specifice Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-*Arhiva Generală* a Înaltei Curți de Casație și Justiție, structură organizatorică suport a instanței supreme, este organizată și funcționează în conformitate cu dispozițiile art.152-155 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în subordinea președintelui și în coordonarea unui vicepreședinte;

-*Compartimentul de documente clasificate*¹⁸, funcționează în subordinea președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-*Compartimentul de protecție a muncii* în cadrul căruia funcționează: Serviciul de Securitate a muncii și Serviciul de medicina muncii. Compartimentul este organizat potrivit dispozițiilor art. 160-163 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție și funcționează în subordinea unuia dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se exercită, potrivit art. 30 alin.1 din Legea nr.304/2022 privind organizarea judiciară, de președinte, 2 vicepreședinți și Colegiul de conducere. Legea de organizare judiciară în vigoare stabilește o compunere a Colegiului de Conducere diferită de precedentă lege de organizare (Legea nr.304/2004), de natură că asigure într-o mai bună măsură responsabilizarea echipei manageriale și coeziunea acestora în adoptarea deciziilor.

Astfel, colegiul de conducere este constituit din președinte, vicepreședinți, președinți de secție și 4 judecători, câte unul de la fiecare secție, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor. Când se dezbate probleme economico-financiare și administrative, la ședința Colegiului de Conducere

¹⁴ Art. 130-135 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹⁵ Art. 136-145 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹⁶ Art. 146-148 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹⁷ Art. 149-151 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

¹⁸ Art. 156-159 din Regulamentul de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

participă și managerul economic al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care are vot consultativ¹⁹.

Atribuțiile Colegiului de Conducere sunt consacrate de dispozițiile art.31.alin.1 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, precum și de dispozițiile art.19 din Regulamentul de Organizare și Funcționare Administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Distinct de organele de conducere menționate, legea de organizare judiciară reglementează și *Adunarea generală a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție*²⁰ compusă din toți judecătorii în funcție ai instanței supreme care se întrunește pentru: aprobarea raportului anual de activitate, care se dă publicității; aprobarea proiectului de buget al Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor; alegerea și revocarea membrilor aleși ai Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție; alegerea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii; consultarea judecătorilor cu privire la măsurile necesare pentru buna desfășurare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție și îndeplinirea altor atribuții prevăzute de lege sau regulamente.

În privința *resurselor umane* disponibile, în anul 2022, instanța supremă a funcționat, potrivit Hotărârii Guvernului României nr. 563 din 16.07.2020, privind stabilirea numărului maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, cu un număr maxim de 579 posturi finanțate. Urmare a preocupărilor constante ale managementului instanței în privința gestionării resurselor umane și a asigurării unei stabilități la nivelul personalului, a fost adoptată Hotărârea Guvernului României nr. 1387 din 16.11.2022, privind stabilirea numărului maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit căreia instanța supremă funcționează cu un număr maxim de 594 posturi finanțate. Conform statelor de funcții și de personal²¹, 122 dintre aceste posturi sunt de judecător, dintre care 94 ocupate; 151 de posturi de magistrat asistent, dintre care 134 ocupate; 185 de posturi personal auxiliar de specialitate, restul fiind reprezentat de posturile alocate personalului conex, funcționarilor publici și personalului contractual²².

În prezent se derulează concursul pentru promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție care se va finaliza în luna

¹⁹ Art. 30 alin.3 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

²⁰ Art.32 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

²¹ Aprobate prin Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 154 din 21.02.2022.

²² Sursa datelor statistice – Raportul de activitate pentru anul 2022 al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobat în Adunarea Generală a Judecătorilor din 6 aprilie 2023 .

septembrie 2023²³, concursul fiind organizat pentru ocuparea unui număr de 17 posturi vacante de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv 3 posturi la Secția I civilă; 1 post la Secția a II-a civilă; 7 posturi la Secția penală; 6 posturi la Secția contencios administrativ și fiscal.

Având în vedere că, începând cu data de 22 decembrie 2022, data intrării în vigoare a Legii nr.368/2022 a bugetului de stat pe anul 2023, au devenit aplicabile dispozițiile art. 142 din Legea nr. 304/2022 care reglementează în sarcina Înaltei Curți de Casație și Justiție noi atribuții legate de gestionarea bugetului instanțelor judecătorești, la solicitarea instanței supreme, Ministerul Justiției a inițiat un proiect de act normativ prin care se propune stabilirea unui număr maxim de 648 de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, prin suplimentarea schemei de personal a instanței supreme cu 54 posturi în raport cu Hotărârea Guvernului nr.1387/2022. Prin Hotărârea nr.1467 din 4 mai 2023 Secția pentru Judecători a Consiliul Superior al Magistraturii a avizat favorabil proiectul de Hotărâre de Guvern privind stabilirea numărului maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție. La data de 11 mai 2023, Guvernul României a adoptat Hotărârea nr. 419/2023²⁴ privind stabilirea numărului maxim de posturi pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, astfel că începând cu această dată, instanța supremă urmează să funcționeze cu un număr maxim de 654 de posturi.

Sub aspectul *resurselor financiare*, în anul 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție a beneficiat de alocații bugetare în cuantum de 165.142 mii lei din care a efectuat plăți în sumă de 162.953 mii lei, cea mai mare parte a acestora fiind reprezentată de cheltuielile de personal în cuantum de 149.410 mii lei.

Din punct de vedere *logistic*, lipsa unui sediu adecvat continuă să fie principala problemă care afectează funcționarea eficientă, prin insuficiența spațiilor de lucru pentru toate categoriile de personal, inexistența unei săli de judecată adecvate pentru desfășurarea judecății în cauzele cu un număr însemnat de părți, funcționarea Secției de contencios administrativ și fiscal într-un spațiu închiriat, aflat în altă locație decât restul secțiilor instanței supreme.

Până la momentul identificării unui sediu adecvat desfășurării activității, în anul 2022, au fost continuate demersurile pentru obiectivul de investiții „Reabilitarea prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclus în Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, Subprogramul „Alte obiective de

²³ Organizarea concursului a fost aprobată prin Hotărârea nr. 1338/11.04.2023 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

²⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.406 din 11 mai 2023.

interes public sau social în domeniul construcțiilor". Prin această investiție se urmărește reabilitarea și modernizarea construcției existente, precum și extinderea pe verticală a acesteia, ceea ce va conduce la o îmbunătățire a condițiilor în care își desfășoară activitatea personalul instanței supreme, dar și a condițiilor în care justițiabilii și publicul larg își vor exercita, în raport cu Înalta Curte de Casație și Justiție, dreptul de liber acces.

Din analiza *datelor statistice*, supuse aprobării în Adunarea Generală a Judecătorilor rezultă că în anul 2022 pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-au aflat 22.745 cauze, volumul de activitate înregistrând o scădere față de anul 2021 cu 2.201 cauze (8,85%). În ceea ce privește numărul cauzelor nou intrate, Înalta Curte de Casație și Justiție a înregistrat 13.320 cauze în anul 2022, un număr similar anului 2021 când s-au înregistrat 13.360 cauze nou intrate. Cu privire la dosarele soluționate în anul 2022 se constată o scădere cu 8,92% față de anul 2021 (14.142 cauze soluționate în 2022 față de 15.527 cauze soluționate în 2021). Referitor la cauzele rămase pe rol la sfârșitul anului 2022, se constată o reducere a stocului cu 8,82% față de anul 2021 (8.603 dosare în stoc la finalul anului 2022 față de 9.435 cauze la finalul anului 2021).

Structura volumului de activitate pe secții și formațiuni de judecată se prezintă astfel: din totalul *cauzelor aflate pe rolul* Înaltei Curți de Casație și Justiție în anul 2022, cel mai mare volum de activitate l-a gestionat Secția de contencios administrativ și fiscal pe rolul căreia s-au aflat 11.093 de cauze, în timp ce pe rolul Secției I Civile s-au aflat 3.987 de cauze, pe rolul Secției a II-a Civile s-au aflat 3.749 de cauze, pe rolul Secției penale s-au aflat 3.271 de cauze, 492 de cauze s-au aflat pe rolul Completurilor de 5 Judecători, 28 de cauze s-au aflat pe rolul Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 125 de cauze s-au aflat pe rolul Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Din totalul *cauzelor nou intrate* în anul 2022, de asemenea, cel mai mare număr de dosare s-a înregistrat pe rolul Secției de contencios administrativ și fiscal, respectiv 5.340 de cauze. Pe rolul Secției I Civile s-au înregistrat 2.461 de cauze, pe rolul Secției a II - a Civile s-au înregistrat 2.402 cauze, pe rolul Secției penale s-au înregistrat 2.613 cauze, 364 de cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor de 5 Judecători, 21 de cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 109 cauze s-au înregistrat pe rolul Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Din totalul *cauzelor soluționate* în anul 2022, 5.984 de cauze au fost soluționate de Secția de contencios administrativ și fiscal, 2.512 cauze au fost soluționate de Secția I Civilă, 2.746 de cauze au fost soluționate de Secția a II-a

Civilă, 2.420 de cauze au fost soluționate de Secția penală, 350 de cauze au fost soluționate de Completurile de 5 Judecători, 27 de cauze au fost soluționate de Completurile pentru soluționarea recursului în interesul legii și 103 cauze au fost soluționate de Completurile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Din totalul *cauzelor rămase în stoc* la finalul anului 2022, 5.109 de cauze se aflau în evidența Secției de contencios administrativ și fiscal, 1.475 de cauze se aflau în evidența Secției I Civile, 1.003 cauze se aflau în evidența Secției a II-a Civile, 851 de cauze se aflau în evidența Secției penale, 142 de cauze se aflau în evidența Completurilor de 5 Judecători, 1 cauză se afla în evidența Completurilor pentru soluționarea recursului în interesul legii și 22 de cauze se aflau în evidența Completurilor pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Analiza calitativă a indicatorilor statistici relevă o tendință constantă de scădere a stocului de dosare, precum și o diminuare a duratei medii de soluționare a cauzelor la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, rezultate obținute ca urmare a măsurilor organizatorice adoptate în perioada de referință (derularea cu celeritate a procedurilor de ocupare a posturilor vacante, monitorizarea lunară a activității de redactare a hotărârilor judecătorești, repartizarea personalului în vederea asigurării stabilității formațiunilor de 3 judecători-3 magistrați asistenți-2 grefieri), dar în special ca efect al asumării acestui obiectiv de către judecători și celelalte categorii de personal.

CAPITOLUL II. ROLUL ȘI ATRIBUȚIILE VICEPREȘEDINTELUI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Din perspectiva managementului judiciar, vicepreședintele reprezintă un tip de manager din scara managerială judiciară, conturat de atribuții specifice, distinct de președintele instanței. Dacă președintele poate fi caracterizat printr-o activitate preponderent conceptuală, de leader, vicepreședintele reprezintă managerul administrativ. Mare parte din atribuțiile vicepreședintelui îl definesc ca un organizator al activității profesionale, precum și a celor administrative.

În calitate de colaborator direct al președintelui, rolul vicepreședintelui se împletește cu cel al președinților de secții, cei din urmă administrând sectoare mai mici de activitate. Totodată, vicepreședintele are rolul de a gestiona activitatea specifică și, atunci când constată existența unor breșe, să sesizeze președintele, urmând ca în baza colaborării să se identifice soluțiile optime de îmbunătățire sau de înlăturare a deficiențelor constatate în activitatea administrativă judiciară.

Atribuțiile vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt prevăzute în Capitolul II, Secțiunea a 2-a din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Astfel, potrivit art.12 alin.1 din Regulament, vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție exercită atribuțiile ce revin președintelui, în lipsa acestuia, conform delegării de atribuții dispuse de președinte sau în baza dispoziției președintelui.

De asemenea, conform repartizării stabilite prin ordin al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție coordonează și controlează activitatea Secției I civilă și Secției a II-a civilă, iar celălalt vicepreședinte coordonează activitatea Secției penale și a Secției contencios administrativ și fiscal²⁵.

Totodată, în calitatea sa de organizator al activității administrative, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție exercită, conform repartizării stabilite de președinte, următoarele atribuții²⁶:

-urmărește punerea în aplicare a hotărârilor Colegiului de Conducere și a ordinelor președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție;

²⁵ Art. 13 Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

²⁶ Art.14 lit.a), b), g), h), j), i), m), n) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

-efectuează controale tematice sau punctuale fie din proprie inițiativă, în raport cu aspectele constatate în activitatea secțiilor coordonate, fie în baza celor dispuse de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-coordonează activitatea Cancelariei, a Direcției legislație, jurisprudență și contencios și a Departamentului economico-financiar și administrativ;

-asigură conducerea generală a Biroului de informare și relații publice, controlează și coordonează activitatea comisiei de analiză privind încălcarea dreptului de acces la informații de interes public;

-organizează paza sediului și a bunurilor Înaltei Curți de Casație și Justiție și aprobă măsurile pentru prevenirea incendiilor, cele privind protecția muncii, protecția civilă, apărarea împotriva dezastrelor și activitățile privind problemele militare;

-asigură publicarea periodică a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-conduce structura de protecție a informațiilor clasificate a Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-îl informează pe președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la aspectele constatate în exercitarea atribuțiilor.

În calitate de organizator al activităților profesionale ale judecătorilor, potrivit dispozițiilor regulamentare, vicepreședintele exercită următoarele atribuții²⁷:

-coordonează activitatea secțiilor în scopul identificării divergențelor de jurisprudență care impun recurgerea la mecanismele de asigurare a unei practici judiciare unitare și iau măsurile necesare în vederea asigurării unei practici judiciare unitare în cazul divergențelor de jurisprudență ivite între secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-supune analizei Colegiului de conducere necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu cereri de recurs în interesul legii, pe baza referatului întocmit de Serviciul pentru studiul și unificarea jurisprudenței în cazul identificării unor divergențe de jurisprudență care nu au fost reglate prin mecanismul prevăzut la art.57 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-urmărește dezbaterrea problemelor de drept în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție;

-propune Colegiului de conducere măsurile necesare ce urmează a fi adoptate în procesul formării și perfecționării profesionale a judecătorilor, a magistraților-asistenți și a grefierilor.

²⁷ Art. 14 lit.c), d), e) și f) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În ceea ce privește activitatea de judecată, vicepreședinții îndeplinesc, conform dispozițiilor legale și regulamentare, următoarele atribuții:

- prezidează completul de 5 judecători, atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați prin tragere la sorți²⁸, precum și orice complet din cadrul secțiilor, când participă la judecată²⁹;

- prezidează, în lipsa președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și Secțiile Unite³⁰.

Potrivit art.15 din Regulament, vicepreședinții exercită conform repartizării stabilite de președinte, atribuții privind personalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv:

- aprobă fișele posturilor pentru magistrații asistenți, personalul auxiliar de specialitate și celelalte categorii de personal, întocmite de președinții de secție sau de conducătorii compartimentelor;

- controlează și coordonează evaluarea anuală a personalului auxiliar de specialitate;

- analizează cererile și propun președintelui încadrarea personalului auxiliar de specialitate, în condițiile legii;

- aprobă efectuarea concediilor de către personalul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu excepția judecătorilor.

De asemenea, vicepreședinții Înaltei Curți îndeplinesc atribuții în ceea ce privește evaluarea criteriilor de performanță și de competență profesională ale magistraților asistenți din cadrul Secțiilor Unite și al compartimentelor de specialitate. Astfel, potrivit art.12 alin.2 din Regulamentul privind procedura și criteriile de evaluare profesională a magistraților asistenți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobat prin Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.78/2023, evaluarea magistraților asistenți din cadrul Secțiilor Unite și al compartimentelor se realizează de o comisie formată din președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și cei 2 vicepreședinți.

Vicepreședintele îndeplinește și atribuții derivate din calitatea de membru de drept al Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, având în vedere că, potrivit dispozițiilor art.16 alin.1 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele, vicepreședinții, președinții de secții și 4 judecători, câte unul de la fiecare secție, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor, constituie Colegiul de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

²⁸ Art. 36 alin.9 Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

²⁹ Art. 37 Legea nr.304/2022 privind organizarea judiciară.

³⁰ Art. 37 Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară și art. 12 alin.2 Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

CAPITOLUL III. OBIECTIVE PROPUSE PENTRU EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR SPECIFICE FUNCȚIEI DE VICEPREȘEDINTE AL ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Direcțiile de acțiune pe care le consider prioritare sunt circumscrise atribuțiilor și responsabilităților specifice funcției de vicepreședinte al instanței supreme și congruenței acestora cu obiectivele președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și cu obiectivele strategice ale sistemului judiciar, astfel cum sunt prezentate în Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 436/2022.

1. Unificarea practicii judiciare și consolidarea rolului instanței supreme în interpretarea și aplicarea unitară a legii

Unitatea și coerența jurisprudenței reprezintă o garanție esențială a dreptului la un proces echitabil, asigurând previzibilitatea rezultatului procedurilor judiciare și sporirea eficienței actului de justiție. Înaltei Curți de Casație și Justiție îi revine rolul constituțional de unificator al jurisprudenței care reprezintă principala menire a instanței supreme.

Pentru atingerea scopului de preîntâmpinare și reglare a divergențelor de jurisprudență, legea a pus la dispoziția Înaltei Curți două mecanisme de asigurare a unei practici judiciare unitare, și anume: recursul în interesul legii, reglementat în art. 514-518 din Codul de procedură civilă și art. 471-474¹ din Codul de procedură penală; sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reglementat în 519-521 din Codul de procedură civilă și art. 475-477¹ din Codul de procedură penală. Cele două mecanisme de unificare a practicii judiciare sunt complementare, unul vizând preîntâmpinarea apariției cazurilor de practică neunitară (sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile), iar celălalt fiind conceput pentru a remedia divergențele de jurisprudență, prin asigurarea pentru viitor a unei practici judiciare unitare (recursul în interesul legii).

Distinct, dar complementar acestor mecanisme, Înalta Curte de Casație și Justiție are reglementate căi de asigurare a coerenței propriiei sale jurisprudențe, respectiv: sesizarea Secțiilor Unite de către una dintre secțiile instanței supreme sau de către un complet de 5 judecători atunci când consideră că este necesar să revină asupra propriiei jurisprudențe³¹; sesizarea Colegiului de Conducere pentru formularea unei cereri de recurs în interesul legii în cazul identificării unor divergențe de jurisprudență care nu au fost reglate prin mecanismul

³¹ Art.28 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

administrativ³² precum și procedura administrativă de dezbateră a situației de practică neunitară la nivelul secțiilor Înaltei Curți³³.

Unitatea jurisprudenței poate fi asigurată doar printr-un complex format din măsurile cu caracter formal (cele două mecanisme procedurale de asigurare a unei practici judiciare unitare, respectiv procedurile de recurs în interesul legii și sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept) și măsurile cu caracter informal care să stimuleze identificarea și adoptarea unor soluții juridice general acceptate pentru o chestiune de drept rezolvată neunitar. Chiar dacă mecanismele administrative de unificare a jurisprudenței nu au un caracter formal și nici forța obligatorie a recursului în interesul legii sau a dezlegării unei chestiuni de drept prealabile, diseminarea jurisprudenței poate conduce la prevenirea apariției unor situații de practică neunitară.

Un progres semnificativ în acest sens a fost inițierea, în anul 2022, a unui parteneriat cu curțile de apel în vederea dezvoltării unei Rețele Naționale de Unificare a Jurisprudenței, pornind de la împrejurarea că rolul constituțional al instanței supreme de unificator al jurisprudenței trebuie exercitat în parteneriat cu curțile de apel, în domeniile în care aceasta exercită competență de ultim grad.

De asemenea, prin Ordinul nr. 118/02.05.2022 al Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost desemnați 8 judecători, câte 2 din fiecare secție, ca puncte de contact din cadrul instanței supreme care vor onora invitațiile adresate de curțile de apel și vor răspunde solicitărilor vizând jurisprudența proprie. Acest mecanism informal de unificare a practicii judiciare și de diseminare a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție la nivelul principalelor instanțe de control judiciar încurajează schimburile de bune practici și de opinii juridice între instanța supremă și curțile de apel. Se realizează astfel atât informarea curților de apel cu privire la noile orientări jurisprudențiale ale Înaltei Curți, pronunțarea unor decizii de referință într-un anumit domeniu sau definitivarea unor sinteze de practică judiciară la nivelul instanței supreme, dar și a judecătorilor Înaltei Curți despre soluțiile curților de apel care ar putea fi de interes pentru instanța supremă.

O importanță deosebită trebuie acordată evitării situațiilor în care Înalta Curte însăși devine sursa instabilității jurisprudențiale. Pentru înlăturarea acestei vulnerabilități, prin noul Regulament de organizare și funcționare administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt reglementate mecanisme interne de

³² Art. 14 lit.d) și art.52 alin.1 lit.i) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

³³ Art. 57 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

asigurare a coerenței practicii judiciare la nivelul secțiilor și între secții, un rol important revenind vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție și serviciului pentru studiul și unificarea jurisprudenței constituit în cadrul Direcției legislație, jurisprudență și contencios.

Un instrument important în atingerea acestui obiectiv esențial al Înaltei Curți îl reprezintă Hotărârea nr. 101 din 30 iunie 2021 a Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin acest act administrativ³⁴ s-au stabilit măsuri concrete în cadrul fiecărei secții menite să dinamizeze procesul de uniformizare a jurisprudenței prin întocmirea fișei de jurisprudență cu privire la hotărârile pronunțate în ședință prin care au fost dezlegate probleme de drept relevante ori prin care au fost soluționate cauze repetitive și introducerea acestora în Registrul de jurisprudență de către Serviciul pentru studiul unificării jurisprudenței.

În același sens, prin Ordinul nr. 139 din 9 mai 2023 al Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea asigurării eficienței mecanismelor de unificare a practicii judiciare la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca instanță de ultim grad căreia îi revine rolul de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii în primul rând la nivelul său și subsecvent de către toate celelalte instanțe judecătorești s-au stabilit reguli în ceea ce privește activitatea administrativ judiciară de unificare a jurisprudenței la nivelul secțiilor instanței supreme, constând în fixarea unor termene pentru întocmirea minutei ședinței și ulterior a proceselor-verbale în care sunt consemnate soluțiile de principiu și/sau de unificare a practicii judiciare adoptate în ședința judecătorilor secției; publicarea proceselor-verbale în intranet și prin poșta electronică; monitorizarea pe o perioadă de 3 luni de către magistrații asistenți cu ocazia participării lor la ședințele de judecată și studiului individual a respectării soluțiilor de principiu și de unificare a practicii judiciare adoptate la nivelul secției; întocmirea unui raport la finalul perioadei de monitorizare cu privire la respectarea soluțiilor adoptate în ședințele judecătorilor secției. Toate aceste activități sunt coordonate și controlate de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza repartizării stabilite prin ordin al președintelui instanței supreme.

Având în vedere atribuțiile vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție în calitate de organizatori ai activității profesionale a judecătorilor, îmi propun ca, în eventualitatea numirii în funcția de vicepreședinte, să acord importanța cuvenită acestor instrumente utile care prezintă avantajul major al cunoașterii rapide a cazurilor de practică neunitară sau a riscului unor astfel de

³⁴ Art. 1-6 din Hotărârea nr. 101 din 30 iunie 2021 a Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție reglementează în mod detaliat fișele de jurisprudență, registrul de jurisprudență, monitorizarea jurisprudenței, precum și dezbaterile acestora în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție.

situații și în situația identificării unor divergențe de jurisprudență care nu au fost reglate prin mecanismul administrativ, pe baza referatului întocmit de Serviciul pentru studiul și unificarea jurisprudenței să supună analizei Colegiului de Conducere necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu cereri de recurs în interesul legii.

Consider că activitatea ce vizează unificarea jurisprudenței prin intermediul mecanismelor procedurale trebuie continuată în ritm susținut, existând premisele optimizării acesteia prin punerea în aplicare a noilor dispoziții regulamentare referitoare la redactarea rapoartelor³⁵ și la atribuțiile vicepreședinților de coordonare a activității secțiilor în scopul identificării divergențelor de jurisprudență.

Așa cum am arătat, noile dispoziții regulamentare circumstanțiază rolul vicepreședinților în realizarea obiectivului de asigurare a unității de jurisprudență prin coordonarea activității secțiilor în scopul identificării divergențelor de jurisprudență care impun recurgerea la mecanismele de asigurare a unei practici judiciare unitare și luarea măsurilor necesare în vederea asigurării unei practici judiciare unitare.

Pentru eficientizarea procesului de unificare a practicii judiciare, având în vedere atribuția vicepreședinților instanței supreme de asigurare a publicării periodice a jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, în ipoteza numirii, îmi propun o implicare activă, cu sprijinul Serviciului pentru studiul și unificarea jurisprudenței, în diseminarea și structurarea jurisprudenței, asigurarea accesului public și gratuit la jurisprudența și publicațiile proprii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Apreciez că publicarea on-line a întregii jurisprudențe proprii, noua serie a publicațiilor instanței supreme, accesul gratuit la jurisprudența și publicațiile Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar și la studii și sinteze de jurisprudență publicate pe site-ul propriu, se constituie, de asemenea, în modalități complementare de unificare a jurisprudenței, modalități care, chiar dacă nu au un caracter formal, contribuie esențial la diseminarea jurisprudenței celei mai înalte instanțe din ierarhia noastră judiciară.

³⁵ Art. 31 alin.8 Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

2. Menținerea standardelor de calitate a pregătirii profesionale

O componentă a obiectivului strategic de dezvoltare a politicii de resurse umane la nivelul sistemului judiciar în acord cu noul cadru normativ care să asigure funcționarea sistemului judiciar în condiții de eficiență și eficacitate este aceea a asigurării formării profesionale continue a judecătorilor, magistraților asistenți și grefierilor. Formarea profesională continuă reprezintă o obligație legală³⁶ și constituie garanția independenței și imparțialității în exercitarea funcției.

Important de menționat faptul că, unificarea practicii judiciare și formarea profesională continuă nu pot fi disociate, întrucât formarea profesională, mai ales în contextul unei legislații în continuă schimbare, constituie o premisă a practicii judiciare unitare. Din această perspectivă consideră că trebuie acordată o atenție deosebită menținerii în parametri optimi a nivelului de pregătire profesională.

Sarcina organizării activității specifice în ceea ce privește formarea și perfecționarea profesională a judecătorilor, magistraților asistenți și grefierilor, în lumina noilor dispoziții regulamentare, revine vicepreședinților instanței supreme care propun colegiului de conducere măsurile necesare ce urmează a fi adoptate în procesul formării și perfecționării profesionale. Sub acest aspect, se impune asigurarea condițiilor pentru participarea tuturor categoriilor profesionale din cadrul Înaltei Curți la programul de formare profesională continuă organizate de Institutul Național al Magistraturii sau de Școala Națională de Grefieri.

Totodată, având în vedere succesul real în implementarea primului program de formare profesională inițială a magistraților asistenți³⁷ atât pe palierul formării profesionale, cât și în ceea ce privește durata procedurilor, se impune continuarea și dezvoltarea unor module cu precădere în ceea ce privește tehnica de redactare a hotărârilor judecătorești și la utilizarea unui format unitar al structurii acestora, în funcție de materie. Prin urmare, participarea judecătorilor ar putea fi extinsă și în cadrul programelor de formare continuă a magistraților asistenți, în vederea consolidării cunoștințelor dobândite, dar și a dezvoltării unor abilități de dezbateră a problemelor de drept.

Referitor la formarea profesională a personalului auxiliar de specialitate, pe lângă pregătirea la nivel național, apreciez că se impune ca personalul auxiliar să beneficieze de o formă de pregătire la nivelul instanței. Aceasta întrucât, numirea directă la instanța supremă a grefierilor absolvenți ai Școlii Naționale de

³⁶ Art.81 din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

³⁷ Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 135 din 26 octombrie 2022 pusă în aplicare prin Ordinul Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.289 din 14 noiembrie 2022.

Grefieri, ca măsură acceptată pe fondul unei insuficiențe continue a resurselor umane, poate afecta temporar eficiența activității, fiind necesară adoptarea unor măsuri menite să familiarizeze rapid personalul auxiliar nou încadrat cu atribuțiile unei activități specifice doar instanței supreme, precum și cu practicile de lucru utilizate la nivelul Înaltei Curți. Tocmai de aceea, demersurile inițiate cu privire la magistrații asistenți se impun a fi continuate și dezvoltate în mod similar și în privința personalului auxiliar de specialitate.

Cele două corpuri profesionale care susțin concordant activitatea de înfăptuire a justiției de către judecătorii instanței supreme trebuie judicios evaluate, pe baza performanțelor reale, nefiind stimulativă acordarea unor calificative maxime, nediferențiate. Sub acest aspect, al evaluării performanțelor profesionale ale magistraților asistenți, se impune precizarea că, potrivit dispozițiilor art.12 alin.2 din Regulamentul privind procedura și criteriile de evaluare profesională a magistraților asistenți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și procedura privind promovarea în gradul imediat următor al acestora, aprobat prin Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 78/2023³⁸, vicepreședinții Înaltei Curți realizează împreună cu președintele instanței supreme evaluarea magistraților asistenți din cadrul Secțiilor Unite și al compartimentelor de specialitate.

3. Îmbunătățirea calității actului de justiție

În cadrul acestui obiectiv, pornind de la împrejurarea că Înalta Curte are un volum de activitate mult prea mare pentru o instanță supremă, direcțiile de acțiune vizează sprijinirea președintelui Înaltei Curți în demersurile întreprinse pentru reconfigurarea competențelor Înaltei Curți; reducerea duratei de soluționare a cauzelor; redactarea hotărârilor judecătorești în termenul legal.

Așa cum rezultă din datele statistice prezentate, volumul de activitate relevă o supraîncărcare a activității instanței supreme în contextul îndeplinirii dublului rol al Înaltei Curți, de instanță de judecată și de instanță investită cu unificarea practicii judiciare, grefat pe o structură de resurse fluctuantă.

Un obiectiv asumat de președintele Înaltei Curți îl constituie regândirea rolului instanței supreme, în principal ca unificator al practicii judiciare și instanță de casație și reșezarea în mod corespunzător a competenței instanței supreme. Totodată, reșezarea competenței de judecată a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea îmbunătățirii eficienței proceselor judiciare, reprezintă un obiectiv specific asumat în Strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-

³⁸ Publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 210 din 14 martie 2023.

2025 și a planului de acțiune aferent acesteia aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 436/2022.

Deși procesul de obținere a unor modificări legislative este unul anevoios, demersurile întreprinse de conducerea instanței supreme trebuie să continue, fiind incontestabil că volumul de activitate al instanței supreme este disproporționat în raport cu menirea principală a instanței supreme, de asigurare a unei practici judiciare unitare. În acest sens, în limitele competențelor specifice, voi sprijini președintele Înaltei Curți în îndeplinirea atribuției de convocare a Secțiilor Unite pentru stabilirea cazurilor în care est necesară îmbunătățirea legislației³⁹.

În ceea ce privește durata de soluționare a cauzelor, Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră în art. 6 dreptul pentru orice persoană la judecarea cauzei sale într-un termen rezonabil, drept care se regăsește în dispozițiile art. 21 alin.3 din Constituție și ale art. 12 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară. Noțiunea de termen rezonabil este una dinamică, la aprecierea acesteia trebuind să se țină seama atât de complexitatea concretă a cauzei, cât și de conduita părților și a celorlalți participanți la proces. Necesitatea soluționării într-un termen rezonabil a cauzelor nu trebuie să se facă în detrimentul calității, în special în ceea ce privește calitatea redactărilor care trebuie să reflect adecvat nivelul de pregătire profesională al judecătorilor instanței supreme.

Totodată, trebuie să se țină seama de faptul că judecătorii sunt angrenați, pe lângă participarea la ședințele de judecată în cadrul secțiilor, în celelalte structuri jurisdicționale constituite la nivelul Înaltei Curți – completurile de 5 judecători, completurile pentru soluționarea recursului în interesul legii, cele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și Secțiile Unite.

Este important de menționat faptul că măsurile organizatorice și administrative luate sub aspectul duratei de soluționare a cauzelor au o limitare evidentă în condițiile unui volum de activitate total atipic pentru o instanță supremă. În acest context, este evident că măsurile de ordin administrativ adoptate trebuie coroborate cu soluții de ordin legislativ apte să conducă la o regândire a competențelor, care să coreleze rolul fundamental al unei curți supreme cu competența materială concretă a acesteia, să stopeze ajungerea până la Înalta Curte a cauzelor repetitive sau vădit inadmisibile și să permită schimbarea ponderii între funcțiunile acesteia, astfel încât Înalta Curte să poată deveni cu adevărat o instanță de casație și de unificare a practicii judiciare.

³⁹ Art. 29 alin.1 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

O altă problemă care grevează atât asupra duratei procedurilor, cât și a volumului de activitate în ansamblul său o constituie ponderea cererilor repetitive. Și în această privință, consider că soluțiile administrative adoptate prin Hotărârea Colegiului de Conducere nr. 86 din 30 iunie 2021, deși au avut un impact pozitiv vizibil, nu sunt îndeustulătoare fără o intervenție legislativă care să permită un remediu ferm pentru stoparea acestui fenomen.

În exercitarea atribuțiilor de coordonare și control a activității Secțiilor Înaltei Curți, conform repartizării stabilite prin ordin al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea reducerii duratei de soluționare a cauzelor, apreciez că se impune continuarea demersurilor inițiate la nivelul secțiilor instanței supreme constând în: monitorizarea duratei de soluționare a cauzelor, asigurarea participării echilibrate la ședințele de judecată, crearea unor formațiuni stabile pentru fiecare structură de 3 judecători prin generalizarea formulei 1 judecător-1 magistrat-1 grefier de ședință, reducerea afluxului cauzelor repetitive, vădit inadmisibile, care vizează hotărâri ale instanței supreme, respectiv cereri al căror conținut nu permite stabilirea obiectului cauzei⁴⁰, continuarea demersurilor pentru redefinirea competenței instanței supreme.

În același context, chestiunea redactărilor în termenul legal reprezintă o preocupare majoră a instanței supreme. Ritmul semnificativ al reducerii numărului hotărârilor neredactate în termen trebuie să fie continuat și accentuat, astfel încât drepturile părților să fie respectate, iar efectul hotărârii judecătorești de a tranșa o stare litigioasă prin restabilirea echilibrului social să fie pe deplin realizat. Importanța îndeplinirii acestui obiectiv se impune în raport și cu așteptările legitime ale fiecărui justițiabil, pentru care, dacă rezultatul vine prea târziu, dreptul a cărui protecție o solicită în justiție poate deveni iluzoriu.

Sub aspectul termenului de redactare a hotărârilor judecătorești, deși se constată o îmbunătățire a acestui indicator de calitate, se impune continuarea aplicării măsurilor implementate la nivelul secțiilor Înaltei Curți în aplicarea Hotărârii nr.101 din 30 iunie 2021 a Colegiului de Conducere, constând în întocmirea lunară la nivelul fiecărei secții a situației privind hotărârile neredactate, cu evidențierea distinctă a restanțelor pe intervale de timp și pe categorii de cauze.

4. Consolidarea capacității instituționale a Înaltei Curți de Casație și Justiție

În strategia de dezvoltare a sistemului judiciar 2022-2025 și a planului de acțiune aferent acesteia, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 436/2022,

⁴⁰ A se vedea Hotărârea Colegiului de Conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 86 din 30 iunie 2021.

consolidarea capacității instituționale la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost inclusă ca obiectiv strategic care se va concentra, pe de o parte, pe asigurarea condițiilor optime de desfășurare a activității instituționale, iar pe de altă parte, pe revizuirea competențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție și adaptarea schemei de personal la noile competențe.

Cu privire la capacitatea instituțională a Înaltei Curți, se impune a se menționa că, în anul 2022 a intervenit, în temeiul Legii nr.304/2022, subrogarea de drept a Înaltei Curți de Casație și Justiție în toate drepturile și obligațiile Ministerului Justiției care decurg din gestionarea bugetului curților de apel, al tribunalelor, al tribunalelor specializate și al judecătoriilor aprobat pentru toate cheltuielile de personal, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție având calitatea de ordonator principal de credite pentru instituțiile judiciare cu privire la aceste categorii de cheltuieli⁴¹.

Totodată, noile reglementări au generat în sarcina instanței supreme atribuții privind recrutarea și cariera magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție⁴², precum și aprobarea statelor de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii și emiterea ordinelor de salarizare pentru judecători și asistenți judiciari.

Pentru a fi pregătită instituțional să facă față noilor responsabilități născute din preluarea bugetului instanțelor judecătorești aprobat pentru cheltuieli de personal și pentru alte categorii de cheltuieli intrinsec legate de acestea, precum și din preluarea carierei magistraților – asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție și a procedurii de recrutare a acestora, prin noul Regulament de organizare și funcționare administrativă a instanței supreme a fost regândită structura compartimentelor de suport, precum și a atribuțiilor acestora.

În situația creată de dispozițiile legale sus arătate, se impune consolidarea capacității instituționale a Înaltei Curți, îndeosebi în privința compartimentelor în care a crescut semnificativ presiunea volumului de muncă asupra personalului în vederea aducerii la îndeplinire a noilor atribuții, respectiv Departamentul economico-financiar și administrativ, Compartimentul de audit public intern, Direcția de resurse umane și organizare, Serviciul contencios din cadrul Direcției legislație, jurisprudență și contencios.

În acest context, în limita competențelor specifice, apreciez că este necesară continuarea demersurilor începute pentru suplimentarea schemei de

⁴¹ Art. 142 alin.2, 5, 6 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară.

⁴² Art. 237 din Legea nr.303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

personal, recrutarea personalului necesar dar și organizarea unor activități de formare profesională adaptate noilor atribuții.

Astfel, în exercitarea atribuției vicepreședintelui de coordonare a Direcției legislație, jurisprudență și contencios, se impune continuarea demersurilor pentru suplimentarea numărului de consilieri juridici care vor asigura reprezentarea instanței supreme în fața instanțelor judecătorești, precum și apărarea drepturilor și intereselor Înaltei Curți în dosarele aflate pe rolul instanțelor judecătorești sau în faza de executare silită, având ca obiect obligații care decurg din gestionarea bugetului instanțelor.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor de coordonare a Departamentului economico financiar și administrativ este necesară continuarea demersurilor pentru suplimentarea posturilor alocate acestui departament în vederea îndeplinirii în condiții optime a atribuțiilor instanței supreme care decurg din preluarea bugetului privind cheltuielile de personal și a subrogării instanței supreme în toate drepturile și obligațiile Ministerului Justiției.

Unul dintre obiectivele specifice ale obiectivului strategic constând în consolidarea capacității instituționale la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție este reprezentat de asigurarea unui sediu necesar desfășurării activității în condiții optime.

Sub aspect logistic, așa cum am arătat, lipsa unui sediu adecvat continuă să fie o problemă care afectează funcționarea instanței supreme, prin insuficiența spațiilor de lucru pentru toate categoriile de personal, inexistența unei săli de ședință adecvate pentru desfășurarea judecății în dosarele cu un număr însemnat de părți, funcționarea Secției de contencios administrativ și fiscal într-un spațiu închiriat, aflat în altă locație decât restul secțiilor instanței supreme.

Până la momentul identificării unui sediu adecvat, voi sprijini continuarea demersurilor pentru obiectivul de investiții „Reabilitare prin consolidare, extindere și reconfigurare interioară a sediului administrativ al Înaltei Curți de Casație și Justiție” inclus în Programul Național de Construcții de Interes Public și Social”, care urmărește reabilitarea și modernizarea construcției existente, precum și extinderea pe verticală a acesteia, în scopul îmbunătățirii condițiilor de muncă.

Având în vedere finalizarea procedurii administrative pentru demararea lucrărilor, în partea a doua a anului 2023 se va impune luarea unor măsuri de reorganizare temporară a modului de desfășurare a activității Înaltei Curți, ca

urmare a indisponibilizării sediului principal, fiind necesară implicarea întregii echipe de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

5. Asigurarea transparenței activității judiciare și întărirea comunicării

Transparența în sistemul judiciar presupune deschiderea către societate, furnizarea unor informații complete despre organizarea și funcționarea instanței, fiind o condiție pentru îmbunătățirea accesului justițiabilului la instanță.

Asigurarea transparenței activității judiciare reprezintă o prioritate în activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție, sens în care este necesară continuarea implementării măsurilor luate la nivelul instanței supreme menite să asigure gratuitatea accesului publicului la jurisprudența Înaltei Curți, să crească gradul de încredere în justiție printr-o mai bună cunoaștere a importanței și rolului practicii judiciare ca izvor de drept.

În acest sens, în virtutea atribuției de coordonator al Direcției legislație, jurisprudență și contencios, vicepreședintele Înaltei Curți trebuie să urmărească îndeplinirea la cel mai înalt nivel a funcțiunii constituționale și legale a instanței supreme privitoare la unificarea jurisprudenței, inclusiv prin mecanisme de prevenire a apariției situațiilor de practică neunitară.

De asemenea, este necesară implicarea activă a vicepreședintelui instanței supreme în asigurarea publicării jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, măsură care vine în preîntâmpinarea formării unei jurisprudențe neunitare la nivelul instanțelor de judecată și reprezintă alături de celelalte mecanisme procedurale și interne administrative de unificare a jurisprudenței, un mecanism esențial pentru asigurarea calității actului de justiție și pentru creșterea încrederii în justiție.

În acest sens, pentru asigurarea unui acces mai facil al cetățenilor la rezultatele procedurilor judiciare ca o componentă a principiului liberului acces la justiție, se impune continuarea activității de publicare pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție a tuturor deciziilor pronunțate în recursurile în interesul legii, a deciziilor pronunțate în dezlegarea unor chestiuni de drept, a deciziilor de speță considerate relevante din punct de vedere al chestiunilor de drept examinate, în formă rezumată, și a deciziilor în formă integrală, anonimată, precum și a comunicatelor de presă referitoare la deciziile privind recursurile în interesul legii și deciziile privind sesizările prealabile.

Accesibilitatea actului de justiție presupune și posibilitatea persoanelor interesate de a obține informații despre activitatea desfășurată de Înalta Curte și prin orice mijloace de comunicare la distanță, având în vedere că sediul instanței se află în București, la distanță de multe orașe importante, ceea ce ar putea crea dificultăți în exercitarea drepturilor participanților la judecată, cu referire specială la dreptul la apărare.

Din acest punct de vedere, dosarul electronic⁴³ implementat la nivelul instanței supreme, dezvoltat și îmbunătățit prin adăugarea funcționalității privind depunerea electronică a documentelor, precum și a sistemului de comunicare a actelor de procedură reprezintă unul din elementele cheie pentru asigurarea liberului acces la justiție și o modalitate esențială pentru reducerea costurilor participării la procedurile judiciare din perspectiva părților.

Comunicarea este esențială și în raporturile cu mass-media. Astfel, în calitate de coordonator al Biroului de Informare și Relații Publice, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să acționeze în sensul consolidării rolului acestui compartiment al instanței, să colaboreze cu conducătorul biroului, astfel încât instituțiile mass-media să obțină informațiile solicitate în condițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces al informației de interes public și ale Ghidului de bune practici privind relația dintre sistemul judiciar și mass-media⁴⁴.

Având în vedere faptul că accesul la informații permite publicului să aibă o imagine corectă asupra activității instanței supreme, asigură transparența actului de justiție și duce la responsabilizarea personalului, se impune continuarea demersurilor întreprinse pentru consolidarea prezenței instanței supreme pe rețelele de socializare, în contextul creșterii generale a rolului și a numărului utilizatorilor acestor instrumente de comunicare publică. Pagina de Facebook a Înaltei Curți de Casație și Justiție constituie în prezent un mijloc important de diseminare a informațiilor de interes pentru cetățeni, menit să aducă la cunoștință acestora evenimente importante organizate de către instanța supremă, informații legate de activitatea de relații internaționale a acesteia, precum și soluții pronunțate de Completurile pentru soluționarea recursului în interesul legii și de Completurile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

⁴³ Art. 15 alin.6 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară a formalizat la nivel legislativ Dosarul Electronic Național.

⁴⁴ Aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 197 din 17 septembrie 2019.

CAPITOLUL IV. COMPATIBILITATEA PLANULUI MANAGERIAL CU CEL AL PREȘEDINTELUI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor a formalizat la nivel de reglementare cerința compatibilității planului managerial al candidatului pentru funcția de vicepreședinte cu planul managerial al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție⁴⁵.

Analizând comparativ obiectivele propuse în prezentul proiect cu cele propuse de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție în proiectul său de candidatură⁴⁶ și ținând seama de atribuțiile specifice celor două funcții, apreciez că există convergență între obiectivele propuse prin cele două proiecte.

Așa cum am arătat în capitolul anterior, definirea obiectivelor urmărite în exercitarea atribuțiilor specifice funcției de vicepreședinte al instanței supreme a avut ca fundament concordanța acestora cu obiectivele președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, dat fiind faptul că vicepreședintele este managerul executiv al instanței.

Sub un prim aspect, în limitele competențelor specifice, voi sprijini președintele Înaltei Curți în realizarea obiectivului vizând regândirea rolului instanței supreme, în principal ca unificator al practicii judiciare și instanță de casație și reșezarea în mod corespunzător a competențelor acesteia. În acest sens, în exercitarea atribuției de coordonare a activității secțiilor, conform repartizării stabilite de președintele Înaltei Curți, voi continua demersurile privind elaborarea de propuneri de modificări legislative de către Secțiile Unite, în principal cu privire la competențele Înaltei Curți, care să permită o ameliorare a situației de supraîncărcare existentă la nivelul instanței supreme.

Reducerea duratei procedurilor și respectarea termenelor de redactare reprezintă un alt punct de compatibilitate al celor două proiecte, măsuri subsumate obiectivului de îmbunătățire a calității actului de justiție. Cu toate că măsurile organizatorice și administrative luate în vederea realizării acestui obiectiv sunt limitate, în condițiile unei supraîncărcări, se impune continuarea măsurilor administrative de monitorizare inițiate la nivelul secțiilor.

În deplin acord cu obiectivul urmărit de președintele instanței supreme, consider că dezvoltarea mecanismelor interne și a celor informale de unificare a practicii judiciare reprezintă o componentă de bază în procesul de unificare.

⁴⁵ Art. 143 din Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

⁴⁶ <https://csm1909.ro>

Având în vedere atribuțiile vicepreședintelui în calitate de organizator al activității profesionale a judecătorilor voi continua să acționez pentru asigurarea dezideratului constituțional de asigurare a unei jurisprudențe unitare.

Alături de președintele instanței supreme, voi acționa pentru asigurarea stabilității corpului de judecători, condiție esențială pentru o funcționare eficientă a instanței. Totodată, voi sprijini președintele Înaltei Curți în demersurile întreprinse pentru îmbunătățirea mediului de muncă.

Un obiectiv comun îl reprezintă și continuarea demersurilor de transparență și deschidere a instanței supreme spre societate și organizațiile mass-media, modul de comunicare cu cetățenii constituind un obiectiv asumat și din perspectiva atribuției de coordonare a Biroului de informare și relații publice.

Apreciez că participarea în echipa managerială a instanței supreme, în calitate de președinte al Secției de contencios administrativ și fiscal și membru de drept al Colegiului de Conducere mi-a facilitat cunoașterea îndeaproape a modului de organizare și funcționare, precum și a obiectivelor generale și specifice în activitatea instanței supreme. Prin valorizarea competențelor manageriale dobândite în exercitarea funcției de președinte de secție al instanței supreme, dar și în alte funcții de conducere pe care le-am exercitat de-a lungul carierei, a aptitudinilor profesionale dobândite în cei aproape 30 de ani de activitate, din care ultimii 7 ani la instanța supremă, precum și printr-o comunicare eficientă cu președintele Înaltei Curți și ceilalți membrii ai echipei de conducere consider că pot contribui la punerea în aplicare a proiectelor inițiate în cadrul procesului de modernizare și eficientizare a activității instanței supreme.

